


МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти з  
науково-педагогічної роботи

доц.  Ігор ГЕРУШ

“ 29 ”  2022 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА  
(СИЛАБУС)  
з вивчення навчальної дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»

підготовки фахівців на початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти  
галузі знань – 22 «Охорона здоров'я»  
спеціальності – 226 «Фармація, промислова фармація»  
освітній ступінь – молодший бакалавр  
медсестринсько-фармацевтичне відділення фахового коледжу БДМУ  
кафедра – фармації  
курс навчання – II (на основі повної загальної середньої освіти)

Схвалено на засіданні кафедри фармації

Протокол № 20 від «6» червня 2022 року

Завідувач кафедри фармації, доцент

  
(підпис)

Олег ГЕРУШ

Схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії фармацевтичних дисциплін

Протокол № 5 від «16» серпня 2022 року

Голова предметної (циклової) комісії  
фармацевтичних дисциплін, доцент

  
(підпис)

Олександра ГОРОШКО

Чернівці – 2022

## 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Фармації
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Сидор Валерія Валеріївна – викладач фахового коледжу БДМУ <a href="mailto:sydor.valery@bsmu.edu.ua">sydor.valery@bsmu.edu.ua</a> +380 (50) 990 69 58 Гончарук Яна Ігорівна – викладач фахового коледжу БДМУ <a href="mailto:jana.honcharuk@bsmu.edu.ua">jana.honcharuk@bsmu.edu.ua</a> +380 (95) 551 00 28 Пазинюк Анна Юріївна – викладач фахового коледжу БДМУ <a href="mailto:pazyniuk.anna.ff15@bsmu.edu.ua">pazyniuk.anna.ff15@bsmu.edu.ua</a> +380 (96) 376 46 88
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	<a href="https://www.bsmu.edu.ua/farmatsiyi/">https://www.bsmu.edu.ua/farmatsiyi/</a>
Веб-сайт кафедри	<a href="http://pharmak.bsmu.edu.ua/">http://pharmak.bsmu.edu.ua/</a>
E-mail	<a href="mailto:pharmacy@bsmu.edu.ua">pharmacy@bsmu.edu.ua</a>
Адреса	м. Чернівці, вул. Руданського, 34
Контактний телефон	+38 (0372) 55 92 89

## 2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Форма навчання	денна
Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	6,5
Загальна кількість годин	195
Лекції	56
Практичні заняття	76
Самостійна робота	63
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

## 3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Організація та економіка фармації – наука, яка спрямована на формування професійно важливих знань, вмінь та навичок щодо організації фармацевтичного забезпечення населення і фармацевтичної діяльності відповідно до вимог чинного законодавства і міжнародних стандартів, здійснення аналізу і планування діяльності аптечного закладу.

## 4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuyannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності ([https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks\\_academic\\_faith.pdf](https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf));
- Морально-етичний кодекс студентів ([https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics\\_code.docx](https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx));
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін ([https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz\\_polozhennyz\\_vybirkovi\\_dyscypliny\\_2020.pdf](https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf));
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Буковинський державний медичний університет (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

#### **4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:**

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

#### **4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:**

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

#### **4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:**

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

#### **4.5. Політика деделайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:**

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

### **5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)**

<b>Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни</b>	<b>Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни</b>
Технологія ліків	Технологія ліків
Основи менеджменту та маркетингу у фармації	Основи менеджменту та маркетингу у фармації
Основи медичного та фармацевтичного товарознавства	Основи медичного та фармацевтичного товарознавства
Фармакологія	Фармакологія

### **6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:**

**6.1 Мета:** викладання навчальної дисципліни «Організація та економіка фармації» є формування у студентів системи знань про організаційно-економічні аспекти фармацевтичної діяльності у сучасних умовах, підготовка студентів до практичної роботи аптечних підприємств різних видів та форм власності, до виконання функціональних обов'язків на посадах, які можуть займати

фармацевти за умови реформування системи охорони здоров'я та наближення її до європейських стандартів.

**6.2 Завдання:** вивчення дисципліни «*Організація та економіка фармації*» є:

- сприяти формуванню професійно необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітнього ступеню;
- забезпечити теоретичну базу для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін згідно навчального плану;
- здатність використовувати знання нормативних та законодавчих актів в практичній діяльності;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання в постачанні аптечних закладів лікарськими засобами та виробами медичного призначення;
- здатність проводити інформативну роботу серед населення щодо профілактики захворювань та поліпшення здоров'я;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання для забезпечення умов зберігання лікарських засобів, лікарської рослинної сировини та виробів медичного призначення.

## **7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:**

**7.1. інтегральні:**

**7.2.** Здатність розв'язувати у процесі навчання типові спеціалізовані завдання та ситуаційні задачі, які передбачають застосування положень і методів відповідної науки. Критично осмислювати та вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності, правильно формувати судження та зрозуміло доносити власні знання і висновки з обґрунтуванням для фахової та нефахової аудиторії.

**7.3. загальні:**

**ЗК 1.** Здатність застосовувати одержані знання у практичних ситуаціях.

**ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

**ЗК 4.** Здатність до вирішення професійних проблеми та поставлених завдань.

**ЗК 5.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

**ЗК 13.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

**7.4. спеціальні (фахові, предметні):**

**ФК 1.** Здатність використовувати законодавчу, нормативно-правову бази України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.

**ФК 6.** Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами, виробами медичного призначення відповідно до вимог Належної аптечної практики (GPP) та інших організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

**ФК 7.** Здатність надавати фармацевтичну допомогу споживачам фармацевтичних послуг, щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту, та фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу.

**ФК 9.** Здатність застосовувати знання та уміння у практичній діяльності пов'язані з етапами обігу лікарських засобів в установах та підприємствах фармацевтичної галузі незалежно від форм власності.

**ФК 11.** Здатність до виконання завдань, направлених на забезпечення та контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини.

**ФК 12.** Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP).

**ФК 13.** Здатність організовувати систему звітності та обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) в аптечних закладах, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство, документування та управління якістю згідно з нормативно-правовими актами України.

## 8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

**ПРЗ 1.** Знання структури сучасної системи охорони здоров'я України; основ законодавства в системі охорони здоров'я та основних нормативно-правових документів, що регламентують фармацевтичну діяльність.

**ПРЗ 2.** Знання принципів організації роботи та управління аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

**ПРЗ 3.** Знання фахової термінології.

**ПРЗ 4.** Знання принципів організації фармацевтичної допомоги різним групам населення та категоріям хворих.

**ПРЗ 5.** Здатність застосовувати знання щодо забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

**ПРФ 1.** Здійснювати організаційні функції в управлінні аптечними закладами та їх структурними підрозділами, керуючись вимогами діючої законодавчої, нормативно-правової бази України.

**ПРФ 2.** Використовувати набуті знання та практичні навички в сфері професійної діяльності.

**ПРФ 11.** Проводити санітарно-освітню та інформаційну роботу серед населення та медичних працівників.

**ПРФ 16.** Здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

## 9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **195** годин (**6,5** кредитів ECTS).

### 9.1. МОДУЛЬ II

#### «ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФАРМАЦІЇ.»

##### Змістовий модуль 3.

##### *«Організація системи бухгалтерського обліку в аптеках.»*

##### *Конкретні цілі:*

Знати організацію системи внутрішньогосподарського (управлінського) та бухгалтерського обліку в аптеках.

Класифікувати господарські засоби аптеки.

Тракувати основні принципи облікової політики аптечних (фармацевтичних) підприємств. Застосовувати Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші законодавчі та нормативно-правові документи, що регламентують організацію обліку та звітності в Україні.

Пояснювати структуру та зміст бухгалтерських рахунків, Головної книги, бухгалтерського балансу.

Тракувати особливості обліку господарських операцій у системі бухгалтерських рахунків.

Використовувати сучасні інформаційні технології та автоматизовані системи управління та обліку.

Документально оформляти надходження товарів.

Аналізувати бухгалтерські проводки.

Пояснювати економічне значення та структуру товарообігу.

Оформляти документи з обліку роздрібною та оптовою реалізацією товарів, інших витрат товару.

Знати порядок обліку руху інших активів.

Тракувати принципи обліку основних засобів та нематеріальних активів аптек.

Організувати облік основних засобів та їх амортизації.

Планувати штатну чисельність працівників аптеки.

Складати штатний розклад аптеки.

Розраховувати, аналізувати та планувати продуктивність праці.

Заповнювати документацію з обліку праці й заробітної плати.

Знати основні положення документального оформлення й обліку касових операцій у аптеці, відповідальність та обов'язки касира.

### МОДУЛЬ 3 «ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»

#### Змістовий модуль 4.

#### *«Звітність аптек. Економічні методи аналізу та планування торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм.»*

##### **Конкретні цілі:**

Характеризувати основні економічні показники діяльності аптеки.  
Застосовувати методи економічного аналізу.  
Аналізувати рецептуру та товарообіг аптеки.  
Розраховувати норматив товарних запасів.  
Класифікувати витрати за різними критеріями.  
Аналізувати та планувати витрати обігу.  
Визначати фінансові результати діяльності.  
Розраховувати прибуток та рентабельність діяльності підприємства.  
Визначати точку беззбитковості підприємства.  
Планувати основні економічні показники діяльності аптек.  
Трактувати функції та принципи медичного страхування.  
Порівнювати різні типи моделей охорони здоров'я та медичного страхування.  
Пояснювати механізми відшкодування витрат лікарських засобів у системі охорони здоров'я та медичного страхування.  
Аналізувати фінансовий стан підприємства на підставі даних фінансової звітності.  
Організовувати проведення аудиторської перевірки.  
Укладати договір на проведення аудиту.  
Пояснювати загальну методика проведення аудиторської перевірки.  
Документально оформляти результати аудиту.  
Складати порівняльний аналітичний баланс.  
Документально оформлювати відпуск товару у інші відділи та структурні підрозділи аптеки, ЛПЗ.  
Знати особливості одержання, приймання та належного зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів в особливий період.

#### **9.2 Тематична структура модуля (змістових модулів).**

### МОДУЛЬ 2 «ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФАРМАЦІЇ»

#### Змістовий модуль 3.

#### *Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів. Організація обліку в аптечних закладах. Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.*

##### **Тема 1. Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів.**

Характеристика безрецептурного відпуску ЛЗ. ОТС-препарати їх основний асортимент. Основні цілі застосування безрецептурних ЛЗ. Критерії віднесення ЛЗ до безрецептурних ЛЗ. Організація роботи відділу безрецептурного відпуску ЛЗ в Україні, його завдання та функції. Комплекс нормативно-правових актів щодо регулювання обігу безрецептурних ЛЗ. Права та обов'язки фармацевта з відпуску ліків без рецептів.

Відповідальне самолікування як сучасна форма взаємовідносин між пацієнтом і фармацевтом. Основні принципи організації надання фармацевтичної допомоги населенню. Належна аптечна практика. Поняття „фармацевтичне забезпечення“, „фармацевтична допомога“, „фармацевтична послуга“. Основні складові та класифікація фармацевтичної допомоги. Організація фармацевтичної опіки, алгоритм дій фармацевта при виборі безрецептурного ЛЗ у рамках фармацевтичної опіки.

## **Тема 2. Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.**

Значення обліку та звітності на макро- та мікроекономічному рівні. Організація системи обліку та звітності у аптеках (фармацевтичних фірмах). Мета та завдання обліку. Види обліку та звітності у аптеках: управлінський (внутрішньогосподарський), бухгалтерський, фінансовий, статистичний, податковий. Облікові вимірювачі.

Управлінський облік у інформаційній системі підприємства. Використання даних обліку для аналізу, планування та прийняття управлінських рішень.

Структура господарських засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Особливості структури активів аптеки (фармацевтичної фірми) як торгово-виробничого підприємства. Джерела формування активів. Характеристика пасивів аптеки (фармацевтичної фірми). Поняття власного та позикового капіталу, дебіторської та кредиторської заборгованості. Структура капіталу.

Значення законодавчого та нормативного регулювання у системі обліку та звітності підприємств. Предмет, об'єкти та методи бухгалтерського обліку. Вимоги до бухгалтерського обліку. Положення (стандарты) бухгалтерського обліку. Значення бухгалтерського обліку як інформаційної системи на макро- та мікроекономічному рівні.

Бухгалтерські рахунки – класифікація, структура. Поняття про кореспонденцію рахунків. Прості та складні бухгалтерські проводки. Характеристика журнально-ордерної форми ведення бухгалтерського обліку. Порядок ведення журналів-ордерів, оборотних відомостей за аналітичними та синтетичними рахунками, Головної книги.

## **МОДУЛЬ 3**

### **«ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»**

#### ***Змістовий модуль 4. Облік обігу грошових коштів.***

***Основні поняття системи оплати праці фармацевтичних фахівців. Внутрішньогосподарська звітність аптек. Інвентаризація.***

### **Тема 3. Облік обігу грошових коштів.**

Грошові кошти та їх еквіваленти у структурі оборотних засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Завдання й значення обліку грошових коштів. Форми первинних документів з обліку касових операцій. Відповідальність та обов'язки касира. Правила проведення розрахунків зі споживачами. Реєстратори розрахункових операцій (РРО). Звітність оператора РРО. Порядок здавання виручки у банк. Встановлення ліміту каси. Контроль за дотриманням касової дисципліни. Інвентаризація каси. Відповідальність за порушення встановленого законодавством порядку розрахунків.

Організація роботи з банком. Види банківських рахунків. Розрахунково-платіжні документи. Інвентаризація безготівкових розрахунків. Дебіторська та кредиторська заборгованість, її аналіз та оптимізація.

### **Тема 4. Основні поняття системи оплати праці фармацевтичних фахівців.**

Характеристика законодавчої бази, що регулює трудові відносини. Документальне оформлення руху кадрів у аптеках. Форми та системи оплати праці аптекних працівників. Показники з праці та заробітної плати, їх визначення. Критерії встановлення посадових окладів та надбавок. Структура та характеристика фонду заробітної плати (основна, додаткова, інші виплати). Структура та характеристика фонду робочого часу. Проблеми нормування праці аптекних працівників.

Методики планування штатної чисельності працівників аптеки (фармацевтичної фірми). Класифікація штату аптеки (фармацевтичної фірми). Організація обліку праці та заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати. Порядок обчислення різних видів виплат: зарплати основної, преміальних, відпускних, у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, у зв'язку з вагітністю та пологами, за роботу у святкові дні, нічний час, понаднормову працю. Обов'язкові утримання з сукупного доходу громадян (податку з доходу фізичних осіб, внесків до загально-обов'язкових фондів). Відрахування від фонду заробітної плати підприємства.

Основні показники, що визначають продуктивність праці аптекних працівників. Порядок розрахунку середньооблікової кількості працівників.

Ефективність використання фонду заробітної плати. Відрахування від фонду заробітної плати до фонду соціального страхування, фонду зайнятості, пенсійного фонду та фонду соціального

страхування від нещасних випадків на виробництві. Організація комплексу заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці аптечних працівників.

### **Тема 5. Внутрішньогосподарська звітність аптек.**

Внутрішньогосподарська звітність у інформаційній системі підприємства. Використання даних звітності для аналізу, планування та прийняття управлінських рішень.

Значення законодавчого та нормативного регулювання у системі звітності підприємств. Предмет, об'єкти та методи внутрішньогосподарської звітності. Вимоги до внутрішньогосподарської звітності. Значення внутрішньогосподарської звітності як інформаційної системи на макро- та мікроекономічному рівні.

### **Тема 6. Інвентаризація.**

Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у аптеках та фармацевтичних фірмах. Основні завдання проведення інвентаризації. Види інвентаризації. Загальний порядок проведення інвентаризації ТМЦ аптек (фармацевтичних фірм). Інвентаризація товарів та інших цінностей. Організація інвентаризації лікарських засобів, які знаходяться на предметно-кількісному обліку. Інвентаризація грошових коштів та розрахунків, бланків суворої звітності, фінансових інвестицій. Інвентаризація основних засобів та нематеріальних активів. Порядок оформлення результатів інвентаризації. Природні збитки, порядок та норми їх списання. Визначення рівня торгових накладень за підсумками інвентаризації. Висновки та пропозиції за результатами інвентаризації.

## **Змістовий модуль 5. Основи економічного аналізу та планування торговельно-фінансової діяльності аптек**

### **Тема 7. Основи економічного аналізу та планування торговельно-фінансової діяльності аптек.**

Фармаекономіка як інтегральна наука. Передумови виникнення фармаекономіки як самостійної науки. Роль та місце фармаекономіки у системі наукового знання, її зв'язок з іншими галузями знань. Предмет, об'єкти, методи досліджень фармаекономіки. Принципи та механізми фармаекономічних досліджень та впровадження їх результатів у практику охорони здоров'я.

Поняття макро- та мікроекономіки. Характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптек та фармацевтичних фірм. Основні напрямки оптимізації діяльності аптечних закладів, фармацевтичних фірм різних форм власності та господарювання в умовах ринкової економіки.

Місце та роль планування у структурі управління. Стратегічне та оперативне планування. Види планів. Система планів на підприємстві. Методологія планування: принципи та методи планування, планові показники, комплекс заходів, необхідних для виконання плану.

Нормативні та балансові методи планування: основні переваги та недоліки. Використання економіко-статистичних методів. Планування діяльності підприємства з використанням економіко-математичних методів.

Бізнес-план: призначення, структура та зміст. Етапи бізнес-планування.

Методики планування товарообігу. Планування нормативу товарних запасів. Економічне значення формування раціональної політики постачання товарів у аптеках (фармацевтичних фірмах). Методика планування надходження товару.

Бюджетування: основні принципи та методи. Види бюджетів.

Характеристика та соціально-економічне значення товарообігу як найважливішого показника торгово-фінансової діяльності аптек. Структура товарообігу та впливові чинники. Методики розрахунку роздрібного, оптового та загального товарообігу. Аналіз товарообігу у співставлених та діючих цінах.

Товарні запаси у структурі господарських засобів аптеки (фармацевтичної фірми). Характеристика та класифікація товарних запасів. Поняття «норматив товарних запасів». Методики розрахунку нормативу товарних запасів. Значення управління товарними запасами в умовах ринку. Економічні розрахунки нормативу грошових коштів, інших ТМЦ (допоміжних матеріалів, лікарської рослинної сировини, тари, малоцінних та швидкозношуваних предметів).



Поняття витрат виробництва та обігу як економічної категорії. П(С)БО 16 «Витрати». Класифікація витрат за різними критеріями. Фактори, що впливають на суму та рівень витрат. Витрати, що враховуються при визначенні собівартості реалізованої продукції. Економічні розрахунки валових витрат. Організація комплексу заходів, спрямованих на зниження витрат аптек (фармацевтичних фірм).

Характеристика, економічні розрахунки торгових накладень. Фактори, що впливають на суму та рівень торгових накладень.

### **Тема 8. Характеристика та аналіз витрат, прибутку й рентабельності.**

Прибуток та рентабельність аптек (фармацевтичних фірм). Розподіл та використання прибутку. Чинники, що впливають на величину економічних показників. П(С)БО 15 «Доходи». Визначення результатів торгово-фінансової діяльності аптек (фармацевтичних фірм) згідно з П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати».

Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. Визначення «експрес-аналіз», «горизонтальний аналіз», «вертикальний аналіз». Методика проведення експрес-аналізу аптечного закладу. Порівняльний аналітичний баланс. Фінансові коефіцієнти. Оцінка майнового стану підприємства. Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Алгоритм розрахунку фінансових показників для визначення платоспроможності підприємства. Аналіз ліквідності балансу. Аналіз ділової активності та рентабельності підприємств фармацевтичної галузі. Методика підготовки аналітичного висновку і звіту.

### **Тема 9. Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.**

Відділ запасів у організаційній структурі аптеки. Завдання та функції відділу, штат. Організація приймання товарів в аптеках, фармацевтичних фірмах. Відпуск товарів відділам та структурним підрозділам аптеки, лікувально-профілактичним та іншим закладам. Товарні запаси в структурі господарських засобів аптек, фармацевтичних фірм. Визначення «товарообіг», «товарообіговість», «потреба», «попит». Визначення потреби та складання замовлень на товари аптечного асортименту. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice – GPPP). Організація роботи аптек з постачальниками товарів аптечного асортименту. Методики визначення оптимального товарного запасу та складання графіку закупівлі. Розрахунок кількісного обсягу конкретного препарату.

Процес приймання товарів від постачальників товарів аптечного асортименту. Документи необхідні для оформлення приймання товарів в аптеках. Організація зберігання лікарських засобів та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації. Належна практика зберігання (Good Storage Practice – GSP).

### **Тема 10. Організація роботи аптеки з рецептурою.**

Значення обліку рецептури в організації діяльності аптеки. Облік рецептів на ліки індивідуального виготовлення. Облік рецептів на готові лікарські засоби. Особливості обліку рецептів та порядок оплати вартості лікарських препаратів, що виписуються на пільгових умовах та безоплатно. Законодавчо-нормативна база, що регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів у аптеках. Перелік лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку. Особливості предметно-кількісного обліку лікарських засобів. Організація предметно-кількісного обліку в аптеках та лікувально-профілактичних закладах.

Рецептурно-виробничий відділ аптеки, його завдання, функції, оснащення та штат. Організаційні засади рецептурного відпуску ЛЗ. Порядок призначення ЛЗ. Проблеми організації рецептурного відпуску ліків в Україні. Законодавча база, що регламентує рецептурний відпуск ліків в Україні. Оснащення приміщень та робочих місць фармацевтів з приймання рецептів та відпуску лікарських засобів.

## 10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
<b>Осінній семестр</b>				
<b>МОДУЛЬ 2</b>				
<b>«ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФАРМАЦІЇ»</b>				
<b><i>Змістовий модуль 3. Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів. Організація обліку в аптечних закладах. Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.</i></b>				
<b>Тема 1.</b> Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів.	26	4	10	12
<b>Тема 2.</b> Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.	42	10	18	14
<b>Підсумковий модульний контроль 2</b>	2	-	2	-
<b>Весняний семестр</b>				
<b>МОДУЛЬ 3</b>				
<b>«ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»</b>				
<b><i>Змістовий модуль 4. Облік обігу грошових коштів. Основні поняття системи оплати праці фармацевтичних фахівців. Внутрішньогосподарська звітність аптек. Інвентаризація.</i></b>				
<b>Тема 3.</b> Облік обігу грошових коштів.	16	4	6	6
<b>Тема 4.</b> Основні поняття системи оплати праці фармацевтичних фахівців.	16	4	6	6
<b>Тема 5.</b> Внутрішньогосподарська звітність аптек.	17	4	6	7
<b>Тема 6.</b> Інвентаризація.	14	4	4	6
<b><i>Змістовий модуль 5. Основи економічного аналізу та планування торговельно-фінансової діяльності аптек</i></b>				
<b>Тема 7.</b> Основи економічного аналізу та планування торговельно-фінансової діяльності аптек.	24	8	10	6
<b>Тема 8.</b> Характеристика та аналіз витрат, прибутку й рентабельності.	14	4	4	6
<b>Тема 9.</b> Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.	10	4	6	-
<b>Тема 10.</b> Організація роботи аптеки з рецептурою.	12	10	2	-
<b>Підсумковий модульний контроль 3</b>	2	-	2	-
<b>УСЬОГО ГОДИН</b>	<b>195</b>	<b>56</b>	<b>76</b>	<b>63</b>

## 11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва лекції	Кількість годин
<b>Осінній семестр</b>		
	<b><i>Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів з аптек.</i></b>	<b>4</b>
1.	1.1. ОТС-препарати. Вимоги до безрецептурних препаратів. Фармацевтична опіка, її сутність і роль в реалізації концепції відповідального самолікування.	2
	1.2. Інформаційне забезпечення реалізації лікарських засобів. Реклама лікарських засобів.	2
	<b><i>Організація роботи аптеки з рецептурою.</i></b>	<b>14</b>
2.	2.1. Рецепт та його значення в сучасних умовах. Загальні правила виписування рецептів.	2
	2.2. Порядок відпуску лікарських засобів по рецептам з аптек та їх структурних підрозділів.	2

	2.3. Визначення вартості індивідуальних лікарських форм. Особливості таксування різних лікарських форм.	2
	2.4. Облік амбулаторної рецептури. Рецептура: її структура та облік.	2
	2.5. Організація предметно-кількісного обліку лікарських засобів в аптеках.	2
	2.6. Організація виготовлення та забезпечення контролю якості ліків в аптечних умовах.	2
	2.7. Організація внутрішньоаптечного контролю якості лікарських засобів.	2
3.	<b>Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.</b>	<b>2</b>
	3.1. Організація обліку в аптечних закладах.	2
4.	<b>Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.</b>	<b>4</b>
	4.1. Організація роботи аптеки з товарними запасами.	2
	4.2. Відділ запасів та його функції. Приміщення та обладнання відділу.	2
<b>Весняний семестр</b>		
4	<b>Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.</b>	<b>4</b>
	4.3. Організація приймання товару в аптеці. Вхідний контроль якості ліків.	2
	4.4. Правила зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення.	2
5.	<b>Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.</b>	<b>8</b>
	5.2. Облік надходження товарно-матеріальних цінностей до аптек.	2
	5.3. Види реалізації товару, її структура та облік. Оптова та роздрібна торгівля.	2
	5.4. Облік надходження основних засобів.	2
	5.5. Ведення обліку тари, лікарської рослинної сировини, допоміжного матеріалу, малоцінних і швидкозношуваних предметів.	2
6.	<b>Облік грошових коштів та розрахункових операцій в аптеках.</b>	<b>2</b>
7.	<b>Основні поняття системи оплати праці фармацевтичних фахівців.</b>	<b>2</b>
8.	<b>Внутрішньогосподарська звітність аптек.</b>	<b>2</b>
9.	<b>Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптеки.</b>	<b>2</b>
10.	<b>Основи економічного аналізу та планування торговельно-фінансової діяльності аптек.</b>	<b>8</b>
	10.1. Економіка та її структура. Основні принципи планування економічного розвитку аптечних закладів. Облік доходів та витрат аптек.	2
	10.2. Товарообіг аптек. Аналіз та планування товарообігу.	2
	10.3. Торговельні накладення. Аналіз та планування торговельних накладень.	2
	10.4. Аналіз товарних запасів. Планування надходження товару.	2
11.	<b>Характеристика та аналіз витрат, прибутку та рентабельності.</b>	<b>4</b>
	11.1. Аналіз та планування виробничих та обігових витрат аптеки.	2
	11.2. Розрахунок прибутку та рентабельності.	2
<b>РАЗОМ:</b>		<b>56</b>

## 12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва практичного заняття	Кількість годин
<b>Осінній семестр</b>		
<b>МОДУЛЬ 2</b>		
<b>«ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФАРМАЦІЇ»</b>		
<b>Змістовий модуль 3. Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів.</b>		<b>28</b>
<b>Організація обліку в аптечних закладах. Ведення обліку надходження та витрат товарно-матеріальних цінностей.</b>		
1.	Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів з аптек.	2

	Фармацевтична опіка, її сутність і роль в реалізації концепції відповідального самолікування.	
2.	Інформаційне забезпечення реалізації лікарських засобів. Реклама лікарських засобів.	2
3.	Санітарно-просвітня робота в аптеках як чинник підвищення санітарних знань населення.	2
4.	Організація системи обліку та звітності в аптеках. Основні поняття та принципи системи обліку.	2
5.	Бухгалтерський облік. Національні стандарти бухгалтерського обліку.	2
6.	Будова бухгалтерських рахунків і порядок відображення господарських операцій.	2
7.	Автоматизовані системи обліку руху товарів у аптеках. Оптимізація роботи з товарами аптечного асортименту. Управління товарними запасами в умовах автоматизації. Електронний документообіг.	2
8.	Характеристика та класифікація господарських засобів аптеки та джерел їх утворення.	2
9.	Облік надходження товарно-матеріальних цінностей та інших матеріальних цінностей: тари, основних засобів, малоцінного інвентарю, лікарської рослинної сировини, їх документальне оформлення.	2
10.	Встановлення роздрібних цін на одержані лікарські засоби та вироби медичного призначення.	2
11.	Організація вхідного контролю лікарських засобів в аптеках. Облік внутрішньоаптечних операцій, які збільшують товарний залишок.	2
12.	Облік надходження основних засобів, малоцінних та швидкозношуваних предметів.	2
13.	Облік реалізації товару в аптеках. Облік внутрішньоаптечних операцій, які зменшують товарний залишок	2
14.	Амортизація основних засобів. Методи амортизації.	2
15.	<b>Підсумковий модульний контроль 2</b>	<b>2</b>
<b>Весняний семестр</b>		
<b>МОДУЛЬ 3</b>		
<b>«ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»</b>		
<b><i>Змістовий модуль 4. Облік обігу грошових коштів.</i></b>		<b>26</b>
<b><i>Основні поняття системи оплати праці фармацевтичних фахівців.</i></b>		
<b><i>Внутрішньогосподарська звітність аптек. Інвентаризація.</i></b>		
16.	Організація готівкового обігу в Україні. Документальне оформлення руху готівки в аптеках.	2
17.	Облік грошових коштів та розрахункових операцій в аптеках.	2
18.	Характеристика прибуткових та видаткових касових операцій, їх документальне оформлення.	2
19.	Порядок застосування реєстраторів розрахункових операцій.	2
20.	Форми та системи оплати праці аптечних працівників. Показники з праці та заробітної плати, їх визначення.	2
21.	Облік праці та заробітної плати в аптеках.	2
22.	Організація обліку відпусток, оплата тимчасової непрацездатності. Види утримань із заробітної плати.	2
23.	Класифікація витрат і фінансових результатів.	2
24.	Облік доходів та витрат аптек.	2
25.	Зміст та значення звітності в аптечних закладах. Вимоги, які ставляться до звітності.	2
26.	Види і склад звітності, інстанції та терміни її подання.	2
27.	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та	2

	розрахунків у аптеках.	
28.	Визначення результатів інвентаризації.	2
<b><i>Змістовий модуль 5. Основи економічного аналізу та планування торговельно-фінансової діяльності аптек</i></b>		<b>18</b>
29.	Основні принципи планування економічного розвитку аптечних закладів.	2
30.	Планування товарообігу за групами товарів.	2
31.	Аналіз та планування обігових коштів та надходження товару.	2
32.	Аналіз та планування нормативів товарних запасів, коштів та інших активів.	2
33.	Аналіз та планування торгівельних накладень.	2
34.	Аналіз та планування показників праці та оплати праці.	2
35.	Планування витрат.	2
36.	Планування прибутку та рентабельності.	2
37.	Аналіз фінансового стану аптечних закладів.	2
38.	<b>Підсумковий модульний контроль 3</b>	<b>2</b>
<b>РАЗОМ:</b>		<b>76</b>

### 13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Обсяг у годинах
1.	Роль фармацевтичної опіки у діяльності фармацевтичного працівника.	4
2.	Порядок формування Національного переліку життєво необхідних (основних) лікарських засобів згідно з вимогами ВООЗ.	4
3.	Основні методи фармацевтичного ціноутворення.	4
4.	Методи державного регулювання цін та тарифів. Напрямки підвищення доступності ліків для різних верств населення.	4
5.	Мета, завдання і види обліку в аптечних закладах.	4
6.	Класифікація витрат і фінансових результатів.	4
7.	Аналіз фінансового стану аптечних закладів.	6
8.	Форми господарювання в аптечних закладах.	4
9.	Правове регулювання діяльності фармацевтичних підприємств.	4
10.	Оподаткування як механізм державного регулювання фармацевтичної діяльності.	4
11.	Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.	4
12.	Інспектування і ревізія аптечних закладів.	5
13.	Бухгалтерський аудит в аптечних закладах.	4
14.	Основні принципи планування економічного розвитку аптечних закладів.	4
15.	Економічна доцільність кредитування.	4
<b>ВСЬОГО</b>		<b>63</b>

### 14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Виступи на науковому студентському гуртку.
2. Участь у наукових конференціях.
3. Опублікування доповідей в періодичній науковій пресі (тези, статті).
4. Виготвлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, макети).
5. Виготвлення стендів.
6. Випуск санбюлетнів у відділеннях.
7. *Тема рефератів:*

- Система оподаткування в Україні (законодавча база, принципи побудови, проблеми та перспективи розвитку).
- Особливості фармацевтичного забезпечення та реімбурсації в умовах впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні.
- Аптека як заклад охорони здоров'я і як суб'єкт господарювання. Узгодження принципів ринкової економіки та соціальної справедливості.
- АРМ провізора-першостольника: технічні рішення.
- Особливості централізованого обліку руху товару в аптечних мережах.
- Основні принципи і методи формування системи цін на ЛЗ в Україні.
- Державне регулювання цін на лікарські засоби.
- Економічне значення товарообігу, його аналіз та планування.
- Економічне значення витрат, їх аналіз та планування.
- Економічні розрахунки доходів та фінансових результатів господарської діяльності аптек
- Аналіз підходів до оподаткування аптек та фармацевтичних фірм.
- Практичні аспекти оподаткування податком на додану вартість товарів аптечного асортименту.
- Аналіз торгово-фінансової діяльності аптечного закладу.
- Планування основних економічних показників аптечного закладу.
- Фінансовий аналіз діяльності аптечного закладу.
- Організація аудиту аптечних закладів.
- Обґрунтування проекту відкриття аптечного закладу.
- Організація банківського кредитування аптечних закладів.

## **15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ**

### **ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2 «ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФАРМАЦІЇ»**

1. Господарські засоби аптеки, їх класифікація.
2. Види обліку у аптеках, завдання, вимоги та принципи обліку. Облікові вимірювачі.
3. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у аптечних установах, його значення, завдання, вимоги.
4. Надходження товарів та інших матеріальних цінностей до аптек, правила приймання, оприбуткування, облік.
5. Операції зі збільшення суми товарних запасів, їх документальне оформлення.
6. Структура роздрібного товарообігу аптеки, його облік (документація).
7. Оптова реалізація товару, її структура й облік.
8. Інше вибуття товарно-матеріальних цінностей: облік та документальне оформлення.
9. Списання товарів на господарські потреби аптеки: документування.
10. Витрати, пов'язані з наданням першої медичної допомоги, їх облік та списання.
11. Інші активи аптечних закладів: класифікація та методика визначення їх нормативів.
12. Допоміжні матеріали. Облік та документальне оформлення надходження та витрат допоміжних матеріалів.
13. Класифікація тари та облік її руху у аптеках.
14. Лікарська рослинна сировина: порядок приймання, документальне оформлення, облік руху.
15. Основні засоби аптек (фармацевтичних фірм), їх класифікація, види вартості.
16. Банківське кредитування: основні принципи, види кредитів, їх призначення.
17. Форми оплати праці аптечних працівників, їх застосування у аптечних закладах.
18. Організація обліку робочого часу та порядок оплати праці у аптечних організаціях. Документальне оформлення.
19. Методика розрахунку відпускних та допомоги з тимчасової непрацездатності.
20. Порядок нарахування доплати за роботу у вихідні та святкові дні. Виплата допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами.
21. Обов'язкові утримання із заробітної плати.
22. Грошові кошти та їх еквіваленти. Основні положення ведення касових операцій у аптеках.
23. Облік руху грошових коштів у аптеці, прибуткові та видаткові операції.

24. Види безготівкових розрахунків, їх документальне оформлення.
25. Бухгалтерський облік: характеристика, вимоги, основні принципи, регламентація. Національні стандарти бухгалтерського обліку.
26. Бухгалтерські рахунки: структура, класифікація, призначення. Бухгалтерські проводки.
27. Аналіз даних балансу аптечного підприємства.
28. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей у аптеці, її завдання та види.
29. Порядок проведення інвентаризації та оформлення її результатів у аптеці.
30. Інвентаризація грошових коштів та розрахунків (періодичність проведення, документальне оформлення результатів).
31. Інвентаризація лікарських засобів, що знаходяться на предметно-кількісному обліку: порядок проведення інвентаризації, документальне оформлення.
32. Природні збитки у аптечних установах: визначення, розрахунок та порядок списання.

**ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ  
ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 3  
«ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»**

1. Особливості ціноутворення на ліки індивідуального виготовлення. Сутність та значення тарифів.
2. Структурні елементи, що включаються у тарифи за виготовлення та фасування ліків та виробів медичного призначення.
3. Фармакоекономіка – визначення, метод та предмет дослідження.
4. Основні економічні показники діяльності аптек, їх стисла характеристика.
5. Економічне значення товарообігу, його структура.
6. Роздрібний товарообіг, визначення, структура, його аналіз та планування.
7. Оптовий товарообіг аптеки, його характеристика, аналіз та прогнозування.
8. Товарні запаси аптеки: характеристика, призначення, чинники, які впливають на їх величину.
9. Норматив товарних запасів аптеки, його призначення та методики розрахунків.
10. Методика аналізу та планування надходження товарів до аптеки.
11. Торгові накладення: характеристика та чинники, що впливають на їх розмір.
12. Витрати аптек (фармацевтичних фірм), класифікація, відображення у обліку.
13. Значення витрат як економічного показника діяльності аптек (фармацевтичних фірм).
14. Прибуток та рентабельність аптеки – характеристика, чинники, що визначають їх розмір.
15. Система ціноутворення на лікарські засоби як міжнародна проблема. Підходи до формування цін на лікарські засоби за кордоном.
16. Система цін на медикаменти: завдання, функції та вимоги. Види цін. Порядок державного регулювання цін на лікарські засоби.
17. Ціноутворення на лікарські засоби: методика розрахунку торгової націнки на готові лікарські засоби та вироби медичного призначення.
18. Види та структура цін на медикаменти промислового та аптечного виробництва.
19. Система податкових пільг: сутність та завдання.
20. Податок на прибуток підприємства: податкова база, податкова ставка. Визначення суми прибутку, що підлягає оподаткуванню.
21. Банківське кредитування: основні принципи, види кредитів, їх призначення.
22. Основні способи погашення банківської заборгованості.
23. Економічний аналіз: методи, джерела інформації для проведення аналізу.
24. Фінансова звітність підприємств. Вимоги до звітності.
25. Аналіз даних балансу аптечного підприємства.
26. Аудиторська діяльність в Україні. Організація проведення аудиторської перевірки.
27. Документальне оформлення результатів аудиту.
28. Аналіз фінансового стану підприємства на базі даних фінансової звітності. Основні фінансові коефіцієнти.

## 16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2

1. Оформлення документів з обліку інших документованих видів витрат товару та інших матеріальних цінностей (ЛРС, тара, паливо, будматеріали).
2. Аналіз нормативно-правових актів, які регламентують облік і звітність аптечних закладів.
3. Документальне відображення прибуткових і видаткових грошових операцій, порядок оформлення прибуткових і видаткових касових ордерів, касової книги: копії X, Z – звітів і копії чеків; прибуткові й видатковий касові ордери; касова книга.
4. Документальне відображення обліку праці і заробітної плати: таблиць обліку використання робочого часу, платіжна відомість, розрахунково-платіжна відомість.
5. Документальне оформлення: наказ, інвентаризаційні описи, зведений інвентаризаційний опис, акт результатів інвентаризації.
6. Складання звіту про господарсько-фінансову діяльність.
7. Оволодіти навичками документування обліку надходження, реалізації та іншого вибуття товару в аптечних закладах.

## ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 3

1. Проведення аналізу і планування фінансово-господарської діяльності аптечних закладів.
2. Складання звіту про господарсько-фінансову діяльність.
2. Розрахунок реалізованих торговельних націнок. Визначення кількості днів запасу товарів.
3. Проведення аналізу підсумкових результатів господарської діяльності аптеки.
4. Формування роздрібною ціни на ЛЗ та ВМП, згідно чинного законодавства.
5. Розраховувати, аналізувати та планувати основні економічні показники (товарообіг, товарні запаси, торговельні накладення, рецептура, витрати, прибуток, рентабельність)
6. Розраховувати основні види податків аптечних закладів.
7. Навчитися проводити експрес-аналіз фінансового стану підприємства і розраховувати основні фінансові показники.

## 17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль проводиться на 2-му практичному занятті після завершення модуля

1. Здійснюється контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь. Максимальна кількість балів модульного контролю становить 200. Модуль вважається зарахований, якщо студент набрав не менше 120 балів.

**Початковий рівень** визначається на першому практичному занятті за допомогою письмової контрольної роботи, яка складається з 10 тестових завдань.

**Поточний контроль** здійснюється під час проведення практичних занять у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, які включені до методичних розробок з відповідних тем;
- у формі тестових завдань з однією правильною відповіддю та розв'язування ситуаційних задач за темою заняття на основі рекомендацій у методичних розробках;
- у формі письмових контрольних робіт.

**Підсумковий контроль** здійснюється по завершенню модуля і включає в себе контроль теоретичних знань, практичних навичок і вмінь (перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усного опитування та розв'язування тестових завдань).

**Форми підсумкового модульного контролю успішності навчання** мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюватися у вигляді вирішення тестових завдань та ситуаційних задач. Підсумкове заняття проводиться у 3 етапи:

**I етап** - індивідуальна контрольна письмова робота, яка містить 4 контрольних запитань. Правильна відповідь на кожне запитання оцінюється в 10 бали;

**II етап** - перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усної співбесіди з основних розділів організації та економіки фармації: поняття про організацію фармацевтичного



забезпечення населення, організацію роботи відділів аптеки, правила виписування та приймання рецептів, поняття системи обліку в аптеці, види нормативно-правових актів, основи фармацевтичної економіки. Цей етап оцінюється у 20 балів.

**III етап** - вирішення ситуаційних та розрахункових задач – 20 балів.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

**Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:**

**за поточну навчальну діяльність - 120 балів;**

**за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.**

## 18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кін-ть навчальних год. кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок							Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС			
			5	4	3	2	5	4	3	
<b>Модуль 2 90/3,0</b>	<b>1 (№3)</b>	<b>14</b>	8	6,5	5	0	8	6	4	74
<b>Модуль 3 105/3,5</b>	<b>2 (№4,5)</b>	<b>20</b>	5,5	4,5	3,5	0	10	8	6	76

**19,24 заняття модуля 3 не оцінюються**

**Для модуля 2:**

**Максимальна кількість**, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість тем у модулі дорівнює **120 балам** ( $120=14*8+8$ ).

**Мінімальна кількість** балів, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – **74 бали** ( $74=14*5+4$ ).

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але складає не більше 10 балів. Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 8 балів;

«4» – у 6 балів;

«3» – в 4 бали.

### *Для модуля 3:*

**Максимальна кількість**, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу і дорівнює **120 балам** ( $120=20*5,5+10$ ).

**Мінімальна кількість** балів, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – **76 балів** ( $76=20*3,5+6$ ).

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але складає не більше 10 балів. Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 10 балів;

«4» – у 8 балів;

«3» – в 6 бали.

## **19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### **19.1 Основна (базова):**

1. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – 360 с. – (Національний підручник).
2. Організація та економіка фармації. Ч. 2. Системи обліку в фармації: нац. підруч. Для студентів вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, О.П. Гудзенко та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 416 с. – (Національний підручник).
3. Бухгалтерський облік на підприємствах фармацевтичної галузі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / авт. А.С. Немченко, С.В. Огарь, І.В. Кубарєва та ін.; За ред. А. С. Немченко. – Х.: НФаУ, Золоті сторінки, 2011. – 264 с.
4. Організація та економіка фармації: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ І.В. Вершкова, В.В. Крикля, О.В. Мартинова, Л.О. Горяча; за ред. І.В. Вершкової. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 292 с.
5. Практикум з організації та економіки фармації: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ В.П.Горкуша, Л.А. Дмитренко, Н.П. Завадська, В.В. Кобрин, Н.М. Косяченко.; за ред. Н.М. Косяченко. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 280 с.
6. Збірник деяких нормативно-правових актів щодо здійснення діяльності у фармації. Упорядники Зеленюк В.Г., Геруш О.В., Горошко О.М. – Чернівці, 2017. – 340 с.

### **19.2 Допоміжна:**

1. Москаленко В.Ф., Яворівський О.П., Цехмістер Я.В., Кричевська О.Я., Ніженковська І.В. та ін. Організація та економіка фармації. Модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення. Навч. посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворівський, Я.В. Цехмістер, О.Я. Кричевська, І.В. Ніженковська та ін.; за ред. академіка НАМН України В.Ф. Москаленка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 216 с.
2. Організація та економіка фармації. Модулі 2-3. Системи обліку й основи економіки у фармації: Навч. посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворівський, Я.В. Цехмістер та ін.; за ред. В.Ф. Москаленка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 432 с.
3. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с.
4. Вершкова І.В., Крикля В.В. Правила таксування рецептів. Методичні рекомендації з предмету «Організація і економіка фармації». — Х.: Вид-во НФаУ, 2003. — 48 с.
5. Терещук С.І., Новикевич А.М., Чухрай І.Л. Система бухгалтерського обліку в аптеках: навч. посіб. — Вінниця: Нова книга, 2003. — 280 с.
6. Панфілова Г.Л., Немченко А.С., Немченко О.А. Організація фармацевтичної допомоги населенню в умовах медичного страхування: монографія. — Х., 2009. — 228 с.

### ***Інформаційні ресурси***

Сервер дистанційного навчання БДМУ – <http://moodle.bsmu.edu.ua/>

Сайт МОЗ України – <http://www.moz.gov.ua>

Сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>

Сайт Кабміну України (урядовий портал) – <http://www.kmu.gov.ua/>

Сайт мінекономіки України – <http://www.me.gov.ua/>

Сайт Державної служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Держслужба України з ЛЗ та контролю за наркотиками – <http://www.diklz.gov.ua/>

Державного експертного центру ЛЗ – <http://www.dec.gov.ua/>

### **20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)**

1. Геруш Олег Васильович – завідувач кафедри фармації, доцент, к.фарм.н.
2. Сидор Валерія Валеріївна – викладач закладу фахової передвищої освіти фахового коледжу БДМУ.